

DAGS ATT RENGÖRA BRÄNSLETANKEN

Rengöra och serva bränsletanken är ett jobb som är lätt att skjuta upp till nästa säsong. Att mer eller mindre hänga med huvudet i ett trångt och dieseldoftande utrymme under flera timmar är inget finjobb. Tvärtom. Det luktar diesel, smakar diesel och fastnar diesel på händer och kläder. Men det kan vara ett nödvändigt jobb.

Text **Jessika Ericsson** Foto **Lars Ericsson**

En liten mängd vatten i en dieseltank är tillräcklig grogrund för mikroorganismer som kan leva och frodas i diesel. I gynnsamma temperaturer kan de växa snabbt. När mikroorganismerna dör blir de först till tunna flarn som sedan samlas som tjärliknande klumpar på botten av tanken. Blir det mycket kan det fastna i slangar och filter som i värsta fall sätts igen. Följden är att motorn stannar då den inte får diesel. Problemet är störst på segelbåtar med liten omsättning i tanken.

På brensmotorer finns inte problemet med beväxning. Där kan tanken istället behöva rengöras från mekaniska partiklar som sand, damm och smuts. Men problemen är mindre eftersom bensinfiltern i regel tar undan smutsen.

Ett sätt att förebygga att det blir stopp i slangar och filter är att rengöra bränsletanken med jämna mellanrum. Men åsikterna i branschen går isär. Vissa menar

Exempel på dieseltillsatser som förhindrar ytterligare tillväxt så länge medlen verkar. Men tänk på att smutsen hamnar i filtret, som behöver bytas.

att det inte är någon mening med att rengöra tanken då det ofta är själva dieseln som är källan till problemet. Nästa gång du tankar startar beväxningen igen. Andra hävdar att man bör rengöra tanken, eller åtminstone avlägsna "dieselklumparna", med jämna mellanrum för att inte slangar och filter ska sättas igen i förtid.

I det här exemplet har vi valt att rengöra tanken till en dieselmotor och byta packning. Slangarna inspekterades, men då dessa såg bra ut fick de vara kvar. Segelbåten i exemplet är från 1977 och har genomgått ett motorbyte. För tio år sedan installerades en ny Vetus inombordare, men bränsletanken byttes inte. Den har suttit där den sitter sedan båten byggdes. Det var med andra ord hög tid att ta sig an det smutsigaste av alla renoveringsjobb.

RENGÖRA TANKEN ELLER EJ?

Är det vettigt att ge sig på att rengöra dieseltanken? Åsikterna går isär. Franzéns Motor som servar, installerar och reparerar båtmotorer vill inte befatta sig med äldre bränsletankar.

– Ett omöjligt jobb. På fritidsbåtar är det sällsynt att det finns inspektionsslucka i tanken. Då måste man först klippa upp tanken, vilket kan vara farligt. När det gäller bensintankar finns en explosionsrisk. Vi vill inte råda någon att rengöra sin bränsletank. Skaffa bra filter istället.

Rådet från Franzéns Motor är att byta ut äldre slangar och kopplingar som läcker samt skaffa en bra filteranordning. Helst både en förfilteranläggning och ett magnetfilter. Bränslefilteret bör bytas varje år.

Lasse Lundberg på Hjertmans Båttillbehör är av en annan uppfattning. Han menar att det är väsentligt att få bukt med partiklarna som finns i diesel.

– Speciellt i en segelbåt med låg omsättning på diesel bör man se till att få bort klumparna som bildas. Dieseltillsatser tar död på de levande organismerna men de försvinner inte, och därför är det nödvändigt att på ett eller annat sätt få ut dem ur tanken.

"Dieseldjur". De geléaktiga klumparna är mikroorganismer som kan börja växa i diesel om det finns tillgång till vatten.

Utöver regelbunden rengöring påpekar Lasse Lundberg att det är viktigt att ha ett vattenavskiljarfilter direkt efter tanken.

BRÄNSLETANK UTAN MANLUCKA

Sitter din bränsletank väldigt illa till eller saknar du manlucka? Ett alternativ till att tömma tanken på bränsle och rengöra själva tanken är att suga ur smutsen. Skaffa en oljebytpump och tejpa fast en liten ficklampa på slangens till pumpen. I skenet från ficklampan ser du tydligt om det finns dieselklumpar och beläggningar. Sen är det bara att suga upp de tjärliknande klumparna med hjälp av pumpen.

SVARTA KLUMPAR I DIESELN

Vissa mikroorganismer kan växa i diesel om det finns tillgång till vatten. Mikroorganismerna, som ibland kallas dieseldjur, lever antingen i vattenskiktet i botten av tanken eller i små droppar som svävar i bränslet. De använder kolet i bränslet som föda för tillväxt.

Inom marina användningsområden ökar risken för kondens i tanken och därmed tillväxt av mikroorganismer. En dieseltank bör därför helst vara utrustad med en bottenavtappning som gör det möjligt att dränera tanken på kondensvatten.

DIESELTILLSATSER

Dieseltillsatser som Grotamar med flera stoppar ytterligare tillväxt så länge medlet verkar. Medlen tar död på mikroorganismerna som lever i diesel, men partiklarna försvinner inte utan fastnar i filtret. Du måste vara beredd på att byta filter efter en behandling. För att fungera måste medlet tillsättas vid varje tankning. En halv liter Grotamar kostar ungefär 450 kronor. De rengöringsmedel som finns och som kan hållas direkt i tanken löser upp slemmet som bildats av mikroorganismerna.

Det upplösta slemmet fastnar sedan i filtret, som bör bytas.

TANKA TRADARDIESEL

Det är skillnad på diesel och diesel. På tankstationer med låg omsättning av diesel blir beväxningen större. Tankställen för långtradare brukar ha hög omsättning, så där är chansen att få tag på ren diesel större.

Källor: Svenska Petroleuminstitutet, Hjertmans, A-filter, Sjöleås sanering.

TIPS VID RENOVERING AV DIESELTANK

FÖRBEREDELSE

Skaffa dunkar och något att tömma tanken med, ifall den inte redan är tom. Du bör ha tillräckligt många dunkar för att kunna tömma ut all diesel ur tanken. Trasor, soppsåsar och skyddskläder är också bra att ha till hands innan du kör igång.

TÖM TANKEN PÅ DIESEL

Det finns åtminstone två sätt att tömma ur dieseln. Det ena alternativet är att skaffa en liten pump, eldriven eller manuell. Det andra sättet är att använda sig av häverteffekten. Stick ner en slang i dieseltanken och sug upp diesel tills den kommit upp en bra bit i slang.

Sätt tummen i slangmynningen och flytta över den andra slangändan till en dunk som du har ställt lägre ner, exempelvis på marken om båten står på land.

Ta bort tummen och låt dieseln rinna ner i dunken. På båda sätten får du ur det mesta av dieseln, men inte allt. Det sista behöver torkas upp för hand.

MANLUCKAN

Har du en manlucka på tanken är det ganska enkelt att torka upp det sista av dieseln. För att få upp luckan kan du behöva flytta på slangarna. Saknar du manlucka är det en större utmaning. Antingen får du lyfta ut tanken och såga eller klippa upp en lucka i den. Se i så fall till att göra en lucka som du kan lyfta av även när den sitter på plats i båten igen.

LÅT KAMERAN INSPEKTERA

Rengör tanken så noggrant det bara går med hjälp av trasor. Försök komma åt på botten och i alla hörn. Var beredd på att hitta beväxning i tanken.

Diesel är grogrund för alger och andra levande organismer. När organismerna dör bildar de slem (biofilm) och en svart geléaktig gegg som lägger sig i botten på bränsletanken.

Det kan vara svårt att se hur det ser ut inne i tanken. Ett tips är att sticka ner en liten digitalkamera eller kamerabil för att kontrollera om du fått rent i alla delar av tanken.

Ett annat alternativ är att sticka ner en spegel som du vinklar så att du kommer åt att se.

LÅT TANKEN TORKA

Vill du vara riktigt noggrann går det bra att rengöra tanken med avfettningsmedel och hett vatten eller med speciellt tvättmedel för bränsletank. Se bara till att tanken blir ordentligt torr efteråt. En dieseltank kan våtdammsugas först och sedan stå och lufta några dagar. En bensintank ska inte våtdammsugas utan bara lufttorka.

BYT DEN GAMLA PACKNINGEN

När du ändå öppnat manluckan, passa på att kolla hur packningen till den ser ut. Gummipackningar blir spröda med tiden och behöver bytas. Med stor sannolikhet finns inga färdiga packningar att köpa som passar med måtten, utan den måste specialtillverkas. Mät upp hur stor packningen ska vara och gå till ett företag som arbetar med gummiprodukter. Se till att packningen blir tillverkad av MBR-gummi (nitrilgummi) som tål petroleumbaseerade vätskor, annars sväller gummit och vittrar sönder.

KONTROLLERA SLANGAR

Passa på att inspektera de slangar och genomföringar som finns till bränsletanken. Det brukar vara åtminstone fyra: en för tankning, en för luftning, en för att suga upp diesel till motorn och en returslang från motorn. Kontrollera om någon av slangarna är i dåligt skick. Börjar det bli sprickbildningar är det dags att byta.

ÅTERSTÄLL

Montera fast packningen och skruva fast manluckan. Montera slangar och dra åt slangklämmor. Glöm inte att efterdra manluckan när det har satt sig. Håll ut den gamla dieseln på en återvinningsstation, så minskar risken att det börjar växa inne i tanken igen. Försök få tag på bra diesel när du ska fylla tanken. Att rengöra dieseltanken är inget svårt jobb, men det är smutsigt och besvärligt eftersom det på många båtar är trångt och svårt att komma åt.

PROJEKTSAMMANFATTNING

Tidsåtgång: Cirka sex timmar. Förberedelser och rengöring: tre timmar. Fixa ny packning till manluckan och montera samman: cirka tre timmar.

Utrustning: Någon form av pump eller slang för att få ur dieseln, trasor, trassel, soppsåsar och skyddskläder.

Kostnad: 627 kr (manuell pump 149 kr, trassel 28 kr, ny packning till manlucka 50 kr, ny diesel 400 kr).

Svårighetsgrad: Lätt till medel.

Smutsigt: Ja, mycket.

Miljö: Överbliven diesel ska samlas upp och lämnas på en miljöstation. Detsamma gäller förbrukade pumpar, handskar och trasor.

STEG-FÖR-STEG

1 Bra att ha innan du sätter igång: Tomma dunkar, en pump, trasor och skyddskläder.

2 Inspektionsluckan. Börja med att lossa på bultarna och håll rätt på dem. Lossa på alla bränsleslangar från manluckan så blir det enklare att flytta luckan.

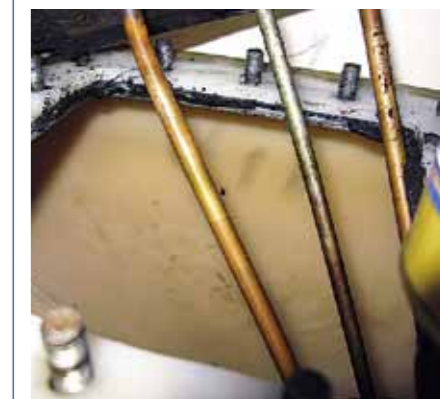
3 Håll rätt på alla delar, det underlättar när allt ska skruvas ihop igen. Här är muttrar och brickor till manluckan och kröken till tankslangen.

4 Öppna manluckan. Går den inte att öppna helt så ställ upp den så mycket som möjligt. Var försiktig så du inte bryter sönder något när du rengör inne i tanken. Stigarrören, som suger upp eller levererar tillbaka dieseln, sitter i det här fallet i manluckan.

5 Töm tanken helt på diesel. Lämpligt tillvägagångssätt beror på hur stor tanken är. Det finns elektriska pumpar och det finns manuella. Att slanga ur dieseln med hjälp av häverteffekt kan också fungera.

6 När dieseln är uttömd återstår att göra rent det sista för hand.

7 Bränsletanken sitter ofta så trångt till att det inte går att kika ner i den. Vi stack ner en liten digitalkamera och fotade. Här avslöjar bilden att det sitter rester av en gummipackning kvar i ena hörnet. Ett annat bra sätt att ta reda på om det finns smuts kvar är att använda speglar.

8 Torka upp den sista dieseln med en trasa tills det blir riktigt rent.

9 Om packningen till manluckan har suttit länge kan det hända att den är väldigt spröd och måste skäras loss. Kolla även i vilket skick slangar, rör och genomföringar är.

10 När du tagit bort luckan och är klar med själva tanken, passa på att torka rent i alla utrymmen runt tanken och vid slangarna. Det kanske dröjer till nästa gång du ger dig ner i det här utrymmet.

11 Håltagningen i nya packningen görs enklast på plats.

12 Montera tillbaka manluckan och alla slangar. Nu återstår bara att tanka ny diesel.